

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Близнюк К.В.

слухач,

Національна академія внутрішніх справ

МЕХАНІЗМ КОНТРОЛЮ У ПРОТИДІІ КОРУПЦІЙНИМ ЯВИЩАМ

Оскільки корупція є глобальною проблемою майже будь-якої країни, слід мати на увазі, що значення для боротьби з нею має не тільки внутрішній, а й зовнішній контроль за цією вадою суспільства на рівних умовах.

Внутрішній контроль. Сюди входять внутрішні механізми і стимули, що існують в самому апараті управління: ясні стандарти виконання посадовими особами своїх обов'язків і строгий нагляд над кожним службовцем. З метою забезпечення нагляду часто виділяють особливі управління, які функціонують автономно. Наприклад, правоохоронні органи часто підкоряються розділу виконавчої влади, так само як і бюрократичний апарат, проте при цьому зберігають значну незалежність.

Діяльність із запобігання і протидії корупції ґрунтується на принципах:

- 1) верховенства права;
- 2) законності;
- 3) комплексного здійснення правових, політичних, соціально-економічних, інформаційних та інших заходів;
- 4) пріоритетності запобіжних заходів;
- 5) невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень;
- 6) відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- 7) участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції, державного захисту осіб, які надають допомогу у здійсненні таких заходів;
- 8) забезпечення відновлення порушених прав і законних інтересів, відшкодування збитків, шкоди, завданої корупційним правопорушенням.

Внутрішній контроль був основним способом боротьби з корупцією в монархіях періоду абсолютизму і досі зберігає високу ефективність. Зокрема, Макіавеллі вважав, що в монархіях, «правлячих за допомогою слуг», корупція менш небезпечна, оскільки всі «слуги» зобов'язані милостям государя і їх важче підкуповувати.

Зовнішній контроль. До процесу зовнішнього контролю корупції відносяться механізми, які мають високий ступінь незалежності від виконавчої влади. Незалежна судова система, при якій бюрократ, що порушив закон, може бути легко і ефективно визнаний винним, різко знижує

потенційну привабливість корупції. Одними з найефективніших інструментів контролю над корупцією бюрократичного апарату є свобода слова і ЗМІ [2].

Зовнішній контроль характерний для країн з ринковою економікою і ліберальною демократією. Ймовірно, це пов'язано з тим, що для реалізації нормального функціонування ринку необхідні чіткі правила, механізми забезпечення виконання зобов'язань, зокрема, – ефективна правова система, що забезпечує здорове конкурентне середовище [3]. Ліберальна демократія для досягнення своїх цілей також спирається на систему виборів, правову державу, незалежне правосуддя, розділення властей і систему «стримувань і противаг». Всі ці політичні інститути служать одночасно механізмами зовнішнього контролю над корупцією.

Проте не всі положення ліберальної демократії однозначно сприяють боротьбі з корупцією. Прикладом може служити принцип розділення влади. Розділення влади по горизонталі стимулює їх нагляд один над одним. Наприклад, в парламентській демократії представницька влада має повноваження відправити уряд до відставки. З іншого боку, в президентській демократії гілці влади ще більш функціонально розділені. Не зважаючи на це, корупція в президентських республіках в цілому вища, ніж в парламентських, що можливо пов'язане саме з труднощістю процедури імпічменту президента. Далі, розділення властей за територіальним рівнем і пов'язане з цим перенесення більшої частини повноважень виконавчої влади на рівень місцевого самоврядування приводить до ефективного зменшення розмірів органів влади. Це підвищує інформаційну прозорість влади і зменшує корупцію. Проте, федеральний устрій держави, що забезпечує максимальну децентралізацію, часто приводить до регулювання різних аспектів однієї і тієї ж діяльності чиновниками різних інстанцій, і отже, до більшої корупції в порівнянні з унітарними державами [4].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Brunetti A., Weder B. «Вільна преса – погана новина для корупції» // *Journal of Public Economics*. – 2003. – С. 87.
3. Бродман Г., Риканатини Ф. Корни коррупции: важны ли рыночные институты? / Пер. с англ. // *World Bank Policy Research Working Paper*. – 2000.
4. Lederman D., Loayza N. V., Soares R. R. Accountability and corruption: political institutions matter // *Economics & Politics*. – 2005. – P. 17.